

OSNOVY
PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Esperanto (vzor)

Další cizí jazyk

Pro výuku podle těchto osnov lze použít učebnici Esperanto přímou metodou, autor Stano Marček, nakladatelství KAVA-PECH, ISBN 978-80-87169-18-6. Při použití jiné učebnice postačí některé části prohodit, náplň výuky bývá hodně podobná.

Pro procvičování probrané látky je možno využít cvičení ze stránek edukado.net.

Vhodnou motivací pro žáky může být spojení přes skype, aby měli možnost se pobavit v esperantu se svými vrstevníky z jiných zemí.

7. ROČNÍK

V 7. třídě (1. ročník výuky) by měli žáci vykázat znalosti podle Standardy pro základní vzdělávání – esperanto v tematickém okruhu

- Poslech s porozuměním: DCJ-9-1-01
- Mluvení: DCJ-9-2-01
- Čtení s porozuměním: DCJ-9-3-01
- Psaní: DCJ-9-4-01

ZÁŘÍ: Lekce 1.

Úvod: Stručná informace o vzniku, historii a významu esperanta a možnostech jeho využití. Abeceda, výslovnost, přízvuk. Slovesa esti (být) a havi (mít) jsou až v lekci č. 5! v jednotném č. Číslovky 1, 2, 3.

Kio estas... Tio estas.... Slovíčka: pomo, rozo, libro, tablo, ĉevalo, homo, besto, floro, frukto, objekto. Konverzace. Pozdravy, představení.

ŘÍJEN: Lekce 2. Otázka, odpověď, ĉu (zda), jes (ano), ne (ne), sed (ale). Slovíčka: tabulo, krajono, plumo, hundo, kie?, sur, li staras, ŝi sidas, la, anka ŭ . Doplnovací cvičení.

LISTOPAD: Lekce 3. Barvy. Kia? (jaký), nigra, blanka. Předpona mal- (značí opak), granda, malgranda, bela, malbela. Osobní zájmena. Předložky: en, apud, sub, super. Slovíčka: ĉokolado, glaso, lampo, arbo. Kiu, kia. Konverzace. Koncovky -o, -a. Předpona -mal. Zájmeno ĝi. Čtvrtletní opakování.

PROSINEC: Lekce 4. Přivlastňovací zájmena. La familio. Přípona -in- (ženské osoby).

Slovíčka: knabo, knabino, patro, patrino, avo, avino, juna, maljuna, urbo, ĉambro, lito, ŝranko, fenestro, pordo. Konverzace: rodina, popis pokoje. Množné číslo: -j.

LEDEN: Lekce 5. Slovesa: iri (jít), paroli (mluvit), skribi (psát), legi (číst), a ŭ skulti (poslouhat), ami (milovat), havi. Předložky: al, de. Tázací zájmena: kiu?, kie? Ukazovací zájmena: tiu, tie. Barvy: bruna, ruĝa. Tvoření a psaní vět. Konverzace: V pokoji. Slovíčka: amikoj, letero, vazo, horo. Koncovka -n pro 4. pád. Pololetní opakování.

ÚNOR: Lekce 6. Počítání od 1 do 10, sečítání (kaj, plus), odčítání (sen, minus). Předložky kun, sen, per. Homa korpo; slovíčka: haroj, buŝo, orelo, kapo, mano, piedo, okulo, nazo, fingro, kolo, kapo, brusto, ventro, dorso, kubuto, genuo. Cvičení - doplňování předložek. Přítomný čas: -as.

BŘEZEN: Lekce 7. Slovesné časy: přítomný čas: -as, co bylo kdys': -is, bude-li cos': -os. Slovesa trinki, manĝi, kuri, promeni. Jména dnů v týdnu. Příslovce hodia ŭ , hiera ŭ , morga ŭ . Předložky anta ŭ , malanta ŭ , post. Tázací zájmeno kiel? Příslovce: -e; rapide, malrapide. Ĉar (protože).

DUBEN: Lekce 8. Způsob neurčitý: -i; trinki, voli, ŝati, dormi, povi, rigardi, doni, fermi, malfermi. Způsob rozkazu: -u. Předložky de, da; multe da. Předpona ge-: gepatroj, geavoj, gefratoj. Kial? Ĉar. Kilogramo, litro, pano, biero.

KVĚTEN: Lekce 9. Přípony -ejo, -isto, -anto; lernejo, loĝejo, laboristo, traktoristo, instruisto, lernanto. Tázací zájmeno kie? Předložky ĉe, inter, el. Stupňování přídavných jmen: pli, plej, malpli, malplej. Číslovky. Nia familio.

ČERVEN: Lekce 10. Kalendaro, dato. Tázací zájmena Kiam? Kiom? Kioma? Části dne: tago, mateno, vespero, tagmezo, nokto. Předložky je, ĝis. Přípona -aro: arbo, arbaro, vagono, vagonaro, haro, hararo, vorto, vortaro. Si, sia; ŝi, ŝia. První dopis; bildkarto, poŝtmarko. Opakování.

8. ROČNÍK

V 7. třídě (1. ročník výuky) by měli žáci vykázat znalosti podle Standardy pro základní vzdělávání – esperanto v tematickém okruhu

- Poslech s porozuměním: DCJ-9-1-02
- Mluvení: DCJ-9-2-02
- Čtení s porozuměním: DCJ-9-3-02
- Psaní: DCJ-9-4-02

ZÁŘÍ: Lekce 11. Opakování ze 7. ročníku. Kio?, tio, io, ĉio, nenio; kiu?, tiu, iu, ĉiu, neniu. Přípony: -ig-, -iĝ-. Slovíčka: pakaĵo, preni, vivi, varma, plena, malplena, laca, folio, verda, citrono, flava, koloro, biciklo, naĝi, skii, multe, forte, granda, plenaĝa, matura, resti, sekvi.

ŘÍJEN: Lekce 12. Kia?, tia, ia, ĉia, nenia; kie?, tie, ie, ĉie, nenie; kiam?, tiam, iam, ĉiam, neniam. Přípony -eg-, -et-. Proverboj. Slovíčka: muso, danci, dometo, domego, ridi, plori, jam, brili, kuŝi, kuirejo, banĉambro, prepari, veki, dento, vesto, taso, telero, butero, horloĝo, fromaĝo.

LISTOPAD: Lekce 13. Přípona -il-: tranĉilo, kombilo, kudrilo, tondilo, balailo, ŝlosilo, pafilo, sonorilo, fajfilo, flugilo, ludilo. Předpona ek-: eksidi, ekiri. Kies? Ke. Oni. Kiom?, tiom, iom. Manĝilaro: forko, kulero, tranĉilo. Skribiloj: plumo, krajono kaj kreto. Slovíčka: korto, birdo, strato, voĉo, sana, malsana, pensi, vero, nova, benko, muro, fingro, montri, kelkaj, babili, manki, koni, silenti, facila. Konverzace: En la klaso. Čtvrtletní opakování.

PROSINEC: Lekce 14. Přípona -id- (mládě): ĉevalido, hundido, kokido, bovido. Kien? Tien. Předložka pri. Kial? Tial. Kiel? Tiel. Ajn. Ĉi. Slovíčka: koko, kokino, bovino, azeno, forta, malforta, ovo, porko, ŝafo, gazeto, matematiko, historio, geografii, feliĉa, deziri, apuda, lumi, forno, fajro, fotelo, ĉarma, helpi, lasi, rakonti, alia. Konverzace: Vespero. Proverboj.

LEDEN: Lekce 15. Předložky por, tra, ĉirka ŝ , kontra ŝ . Por ke ...u; ke ...u. Se ...us. Slovíčka: homo, gasto, persono, amiko, kompreni, tunelo, kravato, legi, mono, riĉa, kampo, same, mezo, balda ŝ , flugmaŝino, dekstre, maldekstre, porti, tablotuko, buŝtuko, supo, legomoj, terpomoj, brasiko, viando, kuko, torto, preta, almena ŝ , diversa, afero, piro, pruno. Konverzace: tagmanĝo, manĝaĵoj. Pololetní opakování.

ÚNOR: Lekce 16. Přípony -on-, -op-, -ad-, -obl-. Horloĝo; turhorloĝo, murhorloĝo, brakhorloĝo, vekhorloĝo. Slovíčka: montriloj, preĝejo, turo, brako, mezuri, doloro, duoblo, triobla, morti, reĝo, ekskurso, naturo, ĝoji, agrabla, halti, riviero, aero, tero, planto, animaloj, blovi, vento, kolekti. Unufoje, dufoje. Konverzace: ekskurso al la naturo.

BŘEZEN: Lekce 17. Rigardi – vidi; a ŝ skulti – a ŝ di; paroli – diri. Přípony -aĵ-, -ec-, -ul-. Slovíčka: muziko, radioaparato, aĵo, novaĵo, trinkaĵo, sukero, dolĉa, dolĉaĵo, alteco, riĉulo, saĝa, stulta, for, spiri, krom, sola, bezoni, nek, preska ŝ , suĉi, bebo, suĉinfano, pasi, kreski,

mem, viziti, junulo, infanĝardeno, edzo, propra, zorgi, koro, leono. Konverzace: La vivo de la homo. Proverboj.

DUBEN: Lekce 18. Kvankam, tamen. Přípony -em-, -ebl-. Předpony re-, dis-. Slovíčka: timi, laborema, dormema, sufiĉe, videbla, ŝpari, eble, vitro, refoje, prunti, reveni, disiri, aĉeti, vendi, vendejo, magazeno, renkonti, do, korbo, trovi, retrovi, troviĝi, serĉi, memori, rememori, pagi, amba ŭ , kosti, krono, afable, desegni, ĉefa, parto, membroj, flanko, kanti. La homa korpo – desegni sur la tabulon. Konverzace: En la magazeno. Čtvrtletní opakování.

KVĚTEN: Lekce 19. Přípony -ant-, -at-; -estro, -uj-. Předpona bo-. Slovíčka: leganta, legata, flui, koni, bopatro, stacio, estro, ŝipo, vilaĝo, meti, sukero, supujo, abelo, abelujo, salujo, monujo, parenco, onklo, nepo, bofilino, kuzo, dum, vidvino, fianĉino, semajnofino, decidi, simpla, stalo, freŝa, neĝo, aperi, jen!, krii, karesi, kapti, fiŝo, ordo, fungo, ĉielo, stelo, luno. La parencoj; mia parenco. Proverboj. Konverzace: En la vilaĝo.

ČERVEN: Lekce 20. Přípony -ant-, -int-, -ont-; -at-, -it-, -ot-. Kunmetitaj tempoj. Slovíčka: trinkonta, trinkanta, trinkinta, trinkota, trinkata, trinkita, uzi, okazi, okazintaĵo, eĉ, espero, hela, nuboj, direktoj: sudo, nordo, oriento, okcidento; malgra ŭ , griza, mondo, egoista, gaja, flamo, ĉerizo, mielo, blua, precipe, ferioj, vojo, frago, klara, fundo, ŝtono, plu, ombro, branĉo, vojaĝi, fremda, lando, maro, rimarki, fali, plui, kaŝi, volonte. Proverboj. Konverzace: Somero, ferioj. Opakování.

DOPORUČENÍ: Pro zpestření výuky a zvýšení zájmu o předmět je možné připravit projekt a zařadit žáky 8. třídy do programu Comenius společně s třídami (skupinami žáků) z jiných států. Tématem projektu může být např. interkulturní výchova. Z příslušného grantu jsou hrazeny výměnné pobyty žáků, při kterých se řeší téma projektu, který je zpravidla dvouletý.

9. ROČNÍK

V 7. třídě (1. ročník výuky) by měli žáci vykázat znalosti podle Standardy pro základní vzdělávání – esperanto v tematickém okruhu

- Poslech s porozuměním -9-1-03
- Mluvení: DCJ-9-2-03
- Čtení s porozuměním: DCJ-9-3-03
- Psaní: DCJ-9-4-03

ZÁŘÍ: Lekce 21. Opakování látky z minulého ročníku. Přípony -ind-, -um-, -nj-, -ĉj-.

Anstata ŭ , apena ŭ , kvaza ŭ . Slovíčka: beda ŭ ri, gustumi, peco, ĉemizo, kolumo, plenumi, butono, Peĉjo, Manjo, lingvo, aspekti, ebria, sobra, kolero, semi, rikolti, kaprino, kaprido, enlasi, lupo, vulpo, forĝisto, faruno, voki. Proverboj. Pohádka La sep kapridoj – konverzace.

ŘÍJEN: Lekce 22. Předložky tra, trans, preter, ekster, la ŭ . Ĵus. Slovíčka: bordo, rivero, ĵeti, pilko, prezenti sin, permesi, bonvolu, frue, titolo de viro, ĝeni, pardoni, kolero, forgesi, la ŭ te, nedankinde, kinejo, autobus-haltejo, stacidomo, kvartalo, poksimume, tro, seka, leviĝi, atenti, etaĝo, necesejo, pravi, cigaredo, fumi, envagoniĝi, grava, altablĝi, glaciaĵo, tramo, tiri, puŝi, a ŭ tobuso. Konverzace: La ĉiutaga Esperanto: Salutoj. Prezento. Vizito. Sur la strato.

LISTOPAD: Konverzační témata: La ĉiutaga Esperanto: Vojaĝado. Demandoj. Tempo. Vetero. Surskriboj. Aliaj oftaj frazoj. Ordonoj. Malpermesoj. Konverzace s využitím známé slovní zásoby, případně její rozšíření o několik nových slovíček. Čtvrtletní opakování

PROSINEC: Konverzační témata: Vánoce. Vánoční zvyky. Dárky. Slovíčka: Kristnasko, festo, kristnaska arbeto, kristnaskaj ornamaĵoj, kandelo, neĝo, neĝhomo, kometo, Betlehemo, kristnaskaj kantoj, malvarma vetero, frosto, sankta Nikolao, diablo, ĉeno, anĝelo, kristnaskaj dolĉaĵoj. Doplnění dalších nových slovíček.

LEDEN: Konverzační téma: Vestaĵoj, modo. Slovíčka: bluzo, jupo, ŝtrumpeto, ŝuo, pantalono, robo, mantelo, mansako, jako, anorako, poŝo, nova, malnova, bela, moderna, koloroj: ruĝa, verda, bruna, blua, flava, blanka, nigra, griza, rozkolora, hela, malhela; aĉeti, plaĉi. Pololetní opakování.

ÚNOR: Konverzační téma: Familio; Prezentu vin kaj viajn familianojn! Kiu kaj kio vi estas, kia vi estas, kion vi ŝatas. Same pri viaj parencoj – familianoj. Dialog mezi učitelem a žákem; dialogy mezi žáky – skupinky po dvou nebo po třech.

BŘEZEN: Konverzační téma: Jarsezonoj, klimato, vetero, kalendaro. Kiuj kaj kiaj estas jarsezonoj ĉe ni? Kiujn jarsezonojn vi (ne)ŝatas kaj kial? Kia klimato estas en diversaj lokoj de nia tero? Kia vetero alternas ĉe ni? Priskribu kalendaron (tagoj, semajnoj, monatoj, jarsezonoj).

DUBEN: Konverzační témata: Pasko kaj paskaj kutimoj. Ĝardeno. Kion oni povas planti en ĝardeno? Ĉu vi havas ĝardenon? Kia ĝi estas? Ĉu ĝi estas granda? Kion vi plantas en via ĝardeno? Kiu zorgas pri la ĝardeno? Čtvrtletní opakování.

KVĚTEN: Konverzační téma: Grandmagazeno – aĉetadoj: nutraĵoj, vestaĵoj, ludiloj, industriaĵoj varoj. Ĉu vi ŝatas aĉetadi? Kion vi ofte aĉetadas? Ĉu vi aĉetadas modajn vestaĵojn? Kun kiu vi kutime iras en magazinon, aŭ ĉu vi preferas aĉetadi sola?

ČERVEN: Konverzační téma: Sporto kaj sportado. Kiujn sportojn vi ŝatas? Kiam vi sportas? Kiujn sportojn ŝatas viaj geamikoj/parencoj? Sportaj konkuroj, olimpikaj ludoj. Závěrečné opakování.

POZNÁMKY k výuce:

K učebnici Stano Marčeka „Esperanto přímou metodou“ existuje sada obrázkových karet, jejichž použití zpestří výuku. Ta by měla být pro žáky natolik zajímavá, aby se na hodiny těšili. K zajímavosti mohou přispět písničky, zvláště pokud má učitel možnost doprovodit zpěv na některém hudebním nástroji (kytara, piano, housle). Existuje řada esperantských zpěvníků, ze kterých je možno vhodné písničky vybrat. Při výuce také pomáhají krátké scénky. „Herci“ mohou mít buď pevné texty, nebo učitel rozdává úlohy s popisy rolí, podle nichž žáci improvizují své úlohy. Důležitá je také skupinová výuka. Žáci rozdělení do skupin po dvou, třech, případně více, diskutují / konverzují na dané téma. Důležité je, aby učitel konverzace kontroloval, opravoval a usměrňoval, případně doplňoval a na závěr komentoval a hodnotil. Silnou motivací je pro žáky možnost domluvit se se svými vrstevníky, kteří mají jiný mateřský jazyk. To je možné realizovat, jak již bylo uvedeno, pomocí programu Skype, případně zapojením třídy do programu EU Comenius, v rámci kterého se uskuteční výměnné návštěvy.